

**TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
ÅBO YRKESHÖGSKOLA**

Opinnäytetyö

**SOITINESITTELYÄ UUSIN SIIVIN –
DVD:N TUOTTAMISEN KIERTEET JA
KAARROKSET**

Marjatta Strömsholm

Musiikin koulutusohjelma

2009

Musiikin koulutusohjelma	
Marjatta Strömsholm	
Soitinesittelyä uusin siivin – DVD:n tuottamisen kierteet ja kaarrokset	
Musiikkipedagogi AMK	Ohjaajat: Vesa Kankaanpää Soili Lehtinen Liisa-Maria Lilja-Viherlampi
Kevät 2009	20 sivua
<p>Opinnäytetyöni koostuu kahdesta osasta: Lintujen konsertti-nimisestä soitinesittely-DVD:stä ja kirjallisesta osiosta.</p> <p>Lintujen konsertti- DVD:llä esitellään yksitoista soitinta lintuaiheisten laulujen ja muiden sävellysten soitinduosovituksina. Soittajat ovat Raahen musiikkiopiston oppilaita. Jokaisen esityksen johdantona on kappaleen aiheena olevan linnun kuva ja ääninäyte. DVD on tarkoitettu soittimien esittelyksi esi- ja alakouluikäisille lapsille ja sitä tullaan jakamaan Raahen seutukunnan kouluille musiikkiopiston esittelymateriaalina. DVD:tä voi käyttää myös yhteislaulun säestyksenä (liitteenä on laulujen sanat) sekä oppiaineiden integrointiin.</p> <p>Kirjallisessa osiossa keskityn pohtimaan projektin taustoja ja tavoitteita. Pyrin myös esittämään Lintujen konsertti- DVD:n tuotantoprosessin vaiheet kattavasti suunnittelusta valmiiseen tuotokseen saakka. Mukaan on mahtunut paljon luovuuden kokemuksia ja iloa, mutta myös yllättäviä esteitä ja ongelmia. Toivon, että raportti antaa aidon kuvan monivaiheisesta DVD:n tuotantoprojektista, jossa yhteistyökumppaneina toimi kaksi raahelaista oppilaitosta, Raahen musiikkiopisto ja Lybeckerin käsi- ja taideteollisuusopisto.</p>	
Hakusanat: soitinesittely, DVD:n tuottaminen, lastenlaulut, luovuus, musiikkisuhde	
Säilytyspaikka: Turun ammattikorkeakoulun kirjasto	

Arts and Media	
Marjatta Strömsholm	
Demonstrating instruments on new wings – spirals and curves in DVD production	
Music pedagogue	Instructors: Vesa Kankaanpää Soili Lehtinen Liisa-Maria Lilja-Viherlampi
Spring 2009	20 pages
<p>My thesis consists of two parts: the first one in the DVD which demonstrates instruments, called Concert of Birds. In the second, written part I try to tell about the DVD producing process quite profoundly.</p> <p>Eleven different instruments are demonstrated on this DVD. Music played by students of Raahe music institute is arranged for instrumental duos. Each piece tells about some bird and one can hear the bird singing while seeing its picture before each instrumental performance. The recording is aimed at children between 6 – 9 years and documents will be distributed to local schools. Teachers are recommended to use the DVD also as accompaniment of singing and in integrating different subjects.</p> <p>In the written part I tell something about the backgrounds and the objects of this project. Many pleasures as well as several difficulties have been confronted during the process. I hope I can give some useful models in solving this kind of special problems. Raahe music institute worked in co-operation with Lybecker institute of Crafts and Design. The project began in September 2008 and was finished in April 2009.</p>	
Keywords: instrumental demonstration, DVD production, children's songs, creativity, relationship with music	
Deposited at: Library, Turku University of Applied Sciences	

Sisältö

1	JOHDANTO	5
2	PROJEKTIN SUUNNITTELU	6
2.1	Kohderyhmä ja tavoitteet	6
2.2	Taiteellisen kokonaisuuden suunnittelu	7
2.2.1	Tutustuminen soitinesittelyaiheeseen	7
2.2.2	Kappaleiden valinta	8
2.2.3	Sovittaminen	8
2.2.4	Esittäjien valinta	9
2.3	Aikataulus	9
2.4	Rahoituksen suunnittelu	10
2.5	Teknisen toteutuksen suunnittelu	12
3	PROJEKTIN TOTEUTUS	13
3.1	Esitysten harjoittaminen ja äänitys	13
3.2	Kuvaus ja editointi	14
3.3	DVD- tallenteen kansilehti ja monistus	16
4	POHDINTA	17
	LÄHTEET	19
	LIITTEET	
	Liite 1. DVD:n sisältö taulukon muodossa	
	Liite 2. Äänitys- ja kuvaussuunnitelma	
	Liite 3. Tiedote soittajille	
	Liite 4. Sponsorisopimusmalli	
	Liite 5. Lintujen konsertti - DVD	

1 JOHDANTO

Täydennysopintojakso Turun musiikkiakatemiassa on tarjonnut minulle mahdollisuuden työn ja opiskelun tavoitteiden yhdistämiseen. Pohdintojen ja keskustelujen tuloksena opinnäytetyöni aiheeksi valikoitui soitinesittelyn työstäminen. Soitinesittely- DVD:n valmistamisesta muotoutui samalla sekä musiikkipedagoginen opinnäytetyöni että Raahen musiikkiopiston kehittämisprojekti. Mukaan löytyi myös kolmas yhteistyökumppani, raahelainen Lybeckerin käsi- ja taideteollisuusopisto, jonka kaksi opiskelijaa saivat tehtäväkseen tallenteen kuvaamisen ja editoinnin.

Työpaikkani Raahen musiikkiopisto on tyypillinen suomalainen keskikokoinen musiikkioppilaitos, joka tarjoaa Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän mukaista opetusta sekä varhaisiän musiikkikasvatusta seutukunnan lapsille ja nuorille (Raahen musiikkiopisto 2004. Opetussuunnitelma). Opiston toiminnan ylläpitämisen ja kehittämisen kannalta on tärkeää pysyä ajan hermolla. Luontevia yhteistyökumppaneita ovat seutukunnan ala- ja yläkoulut, koska oppilaamme ovat valtaosaltaan yhteisiä. Jotta musiikista kiinnostuneet lapset saisivat tietoa opiskelumahdollisuuksista omalla paikkakunnalla, on tätä tietoa heille tarjottava. DVD:n muodossa kouluille vietävä musiikkiopiston infopaketti on uusi kokeilu, jonka toimivuudesta on kiinnostavaa saada tietoa projektin päätyttyä.

Kun olen miettinyt, mikä oli kimmokkeena juuri lintuaiheen valinnalle soitinesittely-DVD:n teemaksi, mieleeni on noussut useitakin tekijöitä. Ensimmäkin suomalaisesta kansanperinteestä löytyy laaja kirjo lintuaiheisia tarinoita, loruja ja lauluja. Lisäksi lintuaiheet ovat olleet klassisen musiikin säveltäjien suosiossa jo vuosisatoja. Suomalaisista säveltäjistä lintuaihetta ovat sävellyksissään käyttäneet kansallisromantikoista mm. Sibelius, Melartin ja Merikanto ja tämän päivän säveltäjistä mm. Rautavaara, Lindberg ja Saariaho. Uuden taudinaiheuttajan, lintuinfluenssaviruksenkaan löytyminen ei näytä vähentävän kiinnostusta lintuja

kohtaan. Ranskalainen säveltäjä Olivier Messiaen on tullut kuuluisaksi suorastaan intohimoisesta omistautumisestaan lintujen laulutapojen tutkimustyölle. Omakohtaiset, lämpimät muistot lapsuusajan lintuaiheisista lauluista, joita laulettiin innokkaasti sekä kotipiirissä että koulussa, ovat luonnollisesti vauhdittaneet projektin etenemistä.

2 PROJEKTIN SUUNNITTELU

2.1 Kohderyhmä ja tavoitteet

Soitinesittely- DVD:n kohderyhmäksi valittiin esi- ja alakoululaiset eli 6-9-vuotiaat lapset. Valmista tallennetta päätettiin jakaa kaikille esi- ja alkuopetusta antaville päiväkodeille ja kouluille Raahen musiikkiopiston toiminta-alueella. Musiikkiopiston johtoryhmän kanssa on alustavasti suunniteltu, että tallennetta vietäisiin kouluille jo kuluvan kevään vierailukonserttien yhteydessä ja varsinainen esittely tapahtuisi Raahen opetustoimen järjestämällä Foorumilla musiikin työpajassa seuraavan syyslukukauden alussa.

Lintujen konsertti-soitinesittelytallenteelle muotoutui useita selkeitä tavoitteita. Ensinnäkin mukaan tuleville soittajille haluttiin tarjota uudenlaista ja musiikin iloa luovaa yhteissoittokokemusta (Taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2002, 17 [viitattu 1.3.2009]). Toiseksi tuleville musiikkiopistolaisille uusi tapa esitellä soittimia suo mahdollisuuden hyvän ja omakohtaisen musiikkisuhteen aloittamiselle mielikuvitusta hyödyntäen (Raahen kaupunki 2004. Esiopetuksen opetussuunnitelma, 12 [viitattu 1.3.2009]). Elämyksellisen katselun ja kuuntelun lisäksi opettajat voivat halutessaan käyttää tallenteen musiikkia myös yhteislaulun säestyksenä musiikkituokioissa ja musiikkitunneilla, sillä DVD:n liitteenä on laulujen sanat. Koska soittimien ohella tallenteella esitellään myös kotipiirin lintuja ja perinteisiä suomalaisia koululauluja,

tallenne saattaisi toimia välineenä esim. musiikin, ympäristötiedon ja äidinkielen opetuksen integroinnissa (Raahen kaupunki 2006. Perusopetuksen opetussuunnitelma vuosiluokille 1 - 9, 329 [viitattu 1.3.2009]).

2.2 Taiteellisen kokonaisuuden suunnittelu

2.2.1 Tutustuminen soitinesittelyaiheeseen

Raahen kirjastosta löysin useita vuosien varrella julkaistuja sekä ulko- että kotimaisia soitinesittelytallenteita, joista lainasin neljä lähempää tutustumista varten. Mukaan tuli suomalainen kansansoitinten esittely (Saha, Laitinen & Tallari 1988), joka pursusi hyväntuulisuutta ja rentoa meininkiä. Toisella suomalaisella tallenteella helsinkiläiset orkesterimuusikot esittelivät soittimiaan sekä yhdessä että yksin (Helimäki, Lehto & Moberg 1987). Molemmat suomalaiset tallenteet olivat jo melko vanhoja videokasetteja 1980-luvun lopulta. Kolmas tallenne oli alkuperältään brittiläistä tuotantoa ja sisälsi CD-levyn sekä kirjan, joka oli ansiokkaasti toimitettu suomeksi ja vaikutti informatiiviselta, monipuoliselta ja hyvin suunnitellulta (Adley, Davis, Pullinen, Pellikka & Ruders 1995). Neljäs tallenne oli USA:ssa julkaistua Emi Classics- tuotantoa, jonka CD-ROM :sta muodostui vähän sekava yleisvaikutelma (Pogue & Speck 1997).

Kun sitten törmäsin nettisivuja selatessani upeaan lintukuva.fi- sivustoon, jolla suomalaiset ammattikuvaajat esittelevät ottamiaan lintukuvia ja ääninäytteitä, välähti mieleeni loistava idea: lintujen laulun ja nuorten soittajien musisoinnin yhdistäminen. Kyselin heti sähköpostitse kuvien ja äänien käyttömahdollisuutta musiikkiopistomme soitinesittelytallenteella ja sain pian myönteisen vastauksen alustavine hintatietoineen (Varesvuo, Peltomäki, Muukkonen, Juvonen & Jännes [viitattu 25.6.2008]).

2.2.2 Kappaleiden valinta

Raahen kirjastosta ja omien nuottien joukosta löysin helposti lintuaiheisia lastenlauluja, joista aloin valita käyttötarkoitukseen sopivimpia. Ensimmäisessä vaiheessa mukaan oli tulossa seitsemäntoista soittimen esittely. Pysin valitsemaan laulut niin, että niissä olisi korvaan hyvin tarttuvat melodiat ja niiden soittaminen olisi mahdollisimman luontevaa. Otin mukaan myös kaksi kappaletta piano-ohjelmistosta (Louhos, Nikolajev, Kisel, Natanson & Sretenskaja 1982, 46; Tschaiakowsky, 32).

2.2.3 Sovittaminen

Sovitusten suunnittelu alkoi syksyllä 2008. Kun olin kertonut soitinesittelyideani rehtorille ja opettajille, yhteistyö muiden opettajien kanssa pääsi alkuun ja sovittamisvastuutakin jaettiin. Kitara- ja kanteleopettajat innostuivat kahden saman soittimen duo-kokoonpanosta (Kari & Huttunen 2001, 95; Simojoki & Ollaranta 1994) ja harmonikoille löytyi valmis sovitus Virve Jääskeläisen sovitusten joukosta (Jääskeläinen 2007, 28). Itse otin tehtäväkseni jousisoitinten ja puhaltimien pianosäestykselliset sovitukset (Ahokas & Mattson 1990, 62; Heikkilä & Toiviainen 1990, 56; Rätsep, Mätäsaho & Kyllönen 1998; Vuoristo 1984, 125). Oli tavallaan helpotus, että lybeckeriläisten kanssa pidetyssä ensimmäisessä suunnittelupalaverissa soitinten määrä rajattiin kymmeneen ja esitysten kesto puoleentoista minuuttiin. Kokonaisuus oli näin helpompi saada pysymään lapsia kiinnostavana sitä turhaan pitkittämättä. Myöhemmin mukaan tosin liitettiin vielä yhdestoista soitin sello, joka oli tervetullut lisä jousisoitinpuolelle (Liite 1).

Sovitusten tekemisessä käytin apuna äänitustoiminnolla varustettua Roland-sähköpianoa ja kannettavan tietokoneeni Encore- musiikinkirjoitusohjelmaa. Pianosäestyksen saivat viulu, sello, kontrabasso, klarinetti, oboe, huilu ja pasuuna. Nautin sovittamisesta, koska siinä oli mahdollisuus räätälöidä sopivan tasoista soitettavaa jo suurimmaksi osaksi ennestään tutuille soittajille. Mukavaksi haasteeksi

koin kunkin linnun karakterin korostamisen sovituksen avulla. Laulujen sanat toimivat myös inspiraation lähteenä ja myöhemmin syntyi vielä idea lisätä laulujen sanat tekstiliitteenä DVD- pakettiin.

2.2.4 Esittäjien valinta

Päätoimisten opettajien kanssa teemme työtä samoissa ympyröissä ja tapaaminen on säännöllistä. Kahden kesken neuvotellen saimme mukaan viulun, klarinetin ja huilun soittajat. Sivutoimiset opettajat vierailevat Raahessa kerran viikossa ja oma työpisteeni on eri toimitilassa kuin sivutoimisten opettajien opetusluokat. Tunsin edellisten projektien kautta oppilaita näistä soittimista, ja oppilaiden innostuttua mukaan pyysimme vielä suostumuksen jokaisen omalta opettajalta. Pianisteja tuli mukaan neljä, joista omia oppilaitani oli kolme ja neljäs kollegan luokasta. Kitara-, kantele- ja harmonikkaduot muodostuivat luokittain opettajien valinnan mukaan. Mukaan tulevia oppilaita ei valittu määrätystä ikäryhmästä, joten ikähaitari muodostui melko laajaksi nuorimman ollessa 9-vuotias ja vanhimman 18-vuotias. Tytöt ovat enemmistönä, mutta onneksi mukana on näiden yhteensä seitsemäntoista musikantin joukossa kolme poikaa.

2.3 Aikataulutus

Kun kappaleet oli valittu, sovitukset tehty ja soittajat pestattu, seurasi harjoitteluvaihe. Projektin vastuuhenkilönä ja DVD:n tuottajana rupesin myös työstämään projektin aikataulua tavoitteena realistisuus ja kitkattomuus. Huomioon piti ottaa monta tekijää. Sopivimmaksi äänitys- ja kuvauspaikaksi valittu Raahen Keskuskoulun sali on jatkuvasti runsaasti käytössä, mutta koska musiikkiopisto toimii suurelta osaltaan Keskuskoulun tiloissa, oli ilmainen käyttömahdollisuus järkevä valinta. Esitysten harjoittelun vaatima aika piti luonnollisesti myös huomioida, samoin opettajien ja soittajien esittämät erityistoiveet, joita onneksi ilmaantui vain vähän.

Yhteistyökumppanin eli lybeckeriläisten toivomuksesta kuvausten ajankohdaksi määrättiin tammikuu. Salin varaamisen kannalta joululoman jälkeiset kaksi lauantaita sopivat hyvin, koska vuoden alussa on vielä hiljaista tapahtumarintamalla. Kuvauslauantaita edeltävät perjantai-illat piti vielä saada projektin käyttöön kuvauslaitteiden asentamista varten ja asiasta piti sopia salia vakituisesti perjantaisin käyttävien soitonopettajien kanssa.

Äänitysvuorot jaoin marras-joulukuulle siten, että jokaiselle esitykselle varattiin oma aika. Käytössämme oli automaattisesti kaikki tiistai-illat klo 19:sta lähtien, koska silloin oli oma vakiovaraukseni, ja sen lisäksi varasin vielä kaksi lauantaita tähän tarkoitukseen (Liite 2). Joitakin ehdottamiani aikoja jouduttiin muuttamaan, mutta pääpiirteissään suunnitelma toteutui. Viimeiseksi jääneen selloesityksen saimme tallennetuksi juuri ennen joululoman alkua perjantaina, kun edellisenä tiistaina sattuihin olemaan koulun joulujuhla. Vielä ennen joulua jokaisen soittajan kotiin lähetettiin tiedote, jossa oli jokaisen henkilökohtainen kuvausaika sekä ohjeita kuvausta varten (Liite 3). Kun äänitys- ja kuvausaikataulut oli laadittu niin, että valmista tuli olla tammikuun loppuun mennessä, näytti aikaa jäävän runsaasti myös editoinnille, kansilehden suunnittelulle ja opinnäytteiden kirjallisten raporttien työstämiselle. Helmi- maalis-huhtikuu varattiin projektin loppuunsaattamista varten.

2.4 Rahoituksen suunnittelu

Kun lähdetään valmistamaan DVD:tä, joka aiotaan editoida kokoon useista elementeistä ja otoksista, on varauduttava huolelliseen suunnitteluun ja runsaisiin työtunteihin. Soitinesittelymme tavoitteena oli myös laadukas kuva ja ääni. Menopuolelle alkubudjetoitavaiheessa tuli Lybeckerin käsi- ja taideteollisuusopiston kokonaissumma, johon oli määrä sisältyä kaikki muu DVD:n valmistukseen liittyvä paitsi esitysten äänitys. Toinen menoerä alkuperäisessä suunnitelmassa oli korvaus lintukuvista ja -äänistä.

Mistä rahat? Kun yhteistyökuvio Lybeckerin kanssa oli varmistunut syyskuun alussa, lähdin sähköpostitse ja kännykkää käyttäen hankkimaan rahoitusta. Musiikkiopiston rehtorin ja musiikkiakatemia koulutuspäällikön kanssa käymieni lyhyiden neuvottelujen tuloksena Raahen musiikkiopisto ja Turun musiikkiakatemia saatiin osallistumaan projektin kuluihin kumpikin samalla rahasummalla. Opinnäyteprosessiin kuuluva asiantuntijaohjaajan resurssi voitiin minun kohdallani siirtää kattamaan osaa projektin kulusta. Koska olin edellisenä lukuvuonna ollut mukana Raahen opetustoimen työryhmässä, jonka tehtävänä oli laatia kulttuuriopetus suunnitelma peruskouluille, sytytti ideani opetustoimen johtajan ja sain rahoitustukea projektille myös opetuslautakunnan kautta. Kulttuuritoimen puolelta tuli myös tukea, joskin vähemmän.

Kun toteutukseen tarvittava summa oli koossa, voitiin projekti käynnistää syyskuun puolessa välissä. Sitten lokakuun lopulla tuli Teostolta sähköpostiviesti, joka sisälsi alustavan laskelman korvausvaateista. Olin lähettänyt sinne kyselyn DVD-projektimme korvausvelvoitteista jo syyskuun alussa budjetin kasaamisvaiheessa, mutta kun vastausta ei kuulunut, jätin mahdolliset teostokorvaukset pois laskuista. Toinen takaisku tuli vielä joulukuussa, kun palaverissa lybeckeriläisten kanssa ilmeni, että heidän pakettinsa ei sisältänyt monistusta, joka näin ollen jäi minun kontolleni.

Lisärahoituksen suunnitteluun piti siis vielä panostaa. Apurahojen anominen ja sponsorituen hankkiminen tulivat lähinnä kysymykseen. Apurahan saantimahdollisuuksia kyselin alustavasti kolmesta valtakunnallisesta säätiöstä, mutta opinnäytenimike ei tainnut vakuuttaa näitä tahoja riittävästi. Koska työyhteisössämme oli suunnitteilla myös toinen musiikin varhaiskasvatusprojekti, päätimme opettajayhdistyksemme nimissä hakea yhdessä apurahaa paikalliselta Kordelinin säätiön Raahen 350-vuotisjuhlavuoden rahastolta. Sponsorien hankinnan aloin tammikuussa ja useista pienistä lahjoitussummista kertyi mukava täydennys budjettivajeeseen (Liite 4). Lintukuvat ja -äänet saatiinkin sitten iloisena yllätyksenä projektistamme kiinnostuneilta alan kärkiharrastajilta täysin korvauksetta ja tämä tietysti helpotti osaltaan rahoituspaineita (Kultasoitu [viitattu 10.1.2009]; Tenovu [viitattu 9.1.2009]).

2.5 Teknisen toteutuksen suunnittelu

Kun suunnittelimme työnjakoa projektiin osallistuvien kesken, tuli ilmi, että äänittäminen tulisi tapahtumaan kuvauksista erillään ja kuvaamisen aikana esitykset soitettaisiin play backina aiemmin tehdyn äänitteen mukana. Koska Lybecker ei halunnut ottaa äänitysvastuuta, piti keksiä toinen äänitysvaihtoehto. Studioäänittäminen olisi lisännyt kustannuksia kohtuuttomasti. Musiikkiopistolle pari vuotta aiemmin hankittu helppokäyttöinen mutta laadukas Ediol R-09 digiäänityslaite todettiin tarkoitukseen sopivaksi ja otin rohkeasti itselleni vastuun esitysten äänittämisestä. Tavoitteenahan oli tässä tapauksessa vain live-äänitys konserttimaisena koosteena, johon ei kuulunut musiikin editointia eikä masterointia (Koivusalo 2008, 52).

Äänitystilan valinta sujui yksinkertaisesti. Kustannusten pitämiseksi kohtuullisina tarkoitukseen ehkä sopivimman Raahesalin varaamisesta piti luopua korkean vuokran takia. Koska Raahen musiikkiopisto toimii valtaosaltaan Raahen Keskuskoulun tiloissa ja rakennuksen keskikerroksen kamarimusiikkisalini omaista aulatilaa käytetään jatkuvasti oppilaskonserteissa ja edelleen myös silloin tällöin vierailukonserttien pitopaikkana, tyydyimme mielihyvin tämän tilan valintaan.

Kuvausten suunnittelussa päädyttiin siihen, että käytössä on tehokas valaistuslaitteisto sekä yksi kamera, jolla otetaan jokaisesta esityksestä useampia koko kappaleen kestäviä otoksia. Oppilaat saivat varautua soittamaan kuvaustilanteessa kappaleensa useita kertoja peräkkäin ennakolta tallennetun äänitteen mukana. Kaiuttimista kuuluvan oman soittotallenteen mukana soittamista oli määrä myös harjoitella etukäteen. Musiikkiopistolta löytyi sopiva äänentoistolaitesetti, joka oli helppo kuljettaa ja asentaa käyttöön.

Editointiakin kaavailtiin alustavasti ennen projektin aloittamista. Jokaisen kappaleen alkuun piti tulla laulun aiheena olevan linnun kuva, jonka taustalla soisi linnun laulua. Tästä siirryttäisiin liukuvasti musiikkiesitykseen, joka koostuisi yleiskuvasta ja lähi-

otoksista. Linnut toimisivat ikään kuin tulevien musiikkiopistolaisten sisäänheittäjinä, kuten Lybeckerin opinnäyteohjaaja Jari Asukas asian ilmaisi. Lintukuvat ja äänet piti hankkia editointiin soveltuvassa formaatissa.

3 PROJEKTIN TOTEUTUS

3.1 Esitysten harjoittaminen ja äänitys

Esityksiä ruvettiin harjoittelemaan lokakuun alusta lähtien muun musiikin opiskelun ohessa hyödyntäen soittajien omia soittotunteja. Näin välttyttiin oppilaiden turhalta harjoituksissa juoksuttamiselta, joka helposti aiheuttaa turhaa stressiä ja heikentää motivaatiota ja sitoutumista. Huilisti, oboisti ja sellisti tulivat yhteisharjoituksiin säestävän pianistin soittotunnille. Viulistin ja klarinetistin harjoitukset olivat vuorotellen säestäjän tunnilla ja heidän omassa luokassaan. Pasunisti kävi koulua Oulussa Madetojan musiikkilukiossa, joten hänen harjoituksensa säestäjän kanssa piti järjestää lauantaiksi. Harjoitusten aikana sovitukseen tehtiin pieniä muutoksia. Esimerkiksi oboen soittama Lokki-laulu transponoitiin sävelaskelta ylemmäksi mahdollisimman luontevan soinnin löytymiseksi. Esitysten tempoja ja soittimien balanssia säädettiin sopiviksi ja dynamiikkaa rakennettiin kappaleiden luonnetta tukevaksi.

Äänitykset alkoivat lauantaina 15.11.08. Keskuskoulun Yamaha-flyygeli oli viritetty paria viikkoa aiemmin ja oli valmis palvelemaan säestystehtävässä. Kun Edirol-digiäänityslaitte ja kaiuttimet oli asennettu siirrettävälle telineelle salin etuosaan, ensimmäinen äänitys voitiin alkaa. Ensimmäisenä oli vuorossa pasuunan ja pianon esittämä sovitus suomalaisesta kansanlaulusta Kolme varista.

Aluksi piti säätää äänityksen voimakkuustaso sopivaksi ja sen jälkeen kokeilemalla hakea optimaalinen etäisyys ja sijainti soittajiin nähden. Saimme iloksemme pian

huomata, että wav- tiedostomuodossa tehtävä äänitys toisti soiton häiriöttömästi, herkästi ja aidosti. Huilun ja oboen osuudet purkitettiin vielä samana päivänä. Kaikkia päivän puhaltajia säesti lukiolaistytö Ruukista ja hän sai näin osuutensa valmiiksi samalla Raahen vierailulla.

Viitenä peräkkäisenä tiistai-iltana olivat vuorossa harmonikat, kitarat, kontrabasso ja piano, klarinetti ja piano sekä viulu ja piano. Pianosoolo äänitettiin klarinettiesityksen jälkeen samana tiistai-iltana, koska klarinetin säestäjä soitti myös pianosoolon. Itselleni oli uusi ja avartava kokemus nähdä jokaisen opettajan persoonallinen ote äänitystapahtumassa. Tilanne oli meille kaikille uusi ja varmasti myös jännittävä. Tajusin onneksi pian, että pystyin laukaisemaan jännitystä juttelemalla rauhallisesti ja kertomalla mm. edellisistä äänityksistä. Oppilaat saivat rohkaisua vielä parempiin suorituksiin kuuntelemalla omaa soittoaan tallenteelta. Kuuntelimme parhaiten onnistuneet otokset ja valitsimme niistä yhdessä sopivimman soitinesittely- DVD:lle liitettäväksi. Samalla käynnillä kaikki ehtivät harjoitella myös äänitteen mukana soittamista tulevia kuvauksia varten.

Kantelekappale Kukkuu käkönen oli sovitettu 10-kielisen ja tavallisen kanteleen duetoksi. Kanteleensoiton opettajallamme Sari Kaurasella oli ennestään omakohtaista kokemusta kanteleiden äänittämisestä, joten noudatimme hänen ohjeitaan mikrofonien sijoittelussa. Ediol pallomikrofonipareineen asetettiin tällä kertaa aivan lähelle soittimia niiden väliin. Näin sointikuvasta tuli erittäin selkeä ja kanteleille luonteenomaiset pianosävyt saatiin kuulumaan aitoina.

Äänitysten ajaksi salin koneellinen ilmastointi täytyi käydä pysäyttämässä rakennuksen ullakolla sijaitsevasta säätökeskuksesta ja patteritkin suljettiin mahdollisimman häiriöttömän äänitystilan varmistamiseksi.

3.2 Kuvaus ja editointi

Keskuskoulun sali oli varattu kuvauksia varten kahdeksi joululoman jälkeiseksi viikonlopuksi jo varhain syksyllä. Perjantai-iltana 16.1.09 Lybeckerin

audiovisuaalisen viestinnän opiskelijat Heli Matilainen ja Laura Ylitalo tulivat kuvauskalusto mukanaan Keskuskoululle asentamaan laitteet valmiiksi seuraavana aamuna alkavia kuvauksia varten. Itse toin kuvauspaikalle äänentoistolaitteet. Tallennetut yksitoista lintujen konsertin esitystä olivat muistitikulta helposti toistettavissa kannettavan tietokoneeni Windows Media Playerilla, jonka voimakkuudensäätö mahdollisti vahvankin äänentoiston.

Ennen kuvausten alkua kameran mikrofoni asetettiin kaiuttimien lähelle. Ensimmäinen otos oli yleiskuva soittajista. Seuraavat otokset olivat kummankin soittajan puolilähikuvat, sen jälkeen lähiotot soittajien käsistä ja lopuksi vielä otos liikkuvalla kameralla. Järjestys pysyi kaikkien esitysten kuvauksissa samana paria poikkeusta lukuun ottamatta. Jokaisen esityksen kuvaamiseen oli varattu aikaa 45 minuuttia ja aika-taulu osoittautui sopivaksi. Oppilaat tulivat paikalle virittämään soittimia ja valmistautumaan esitykseensä varttituntia ennen oman kuvausvuoron alkua. Keskipäivällä pidimme tunnin mittaisen ruokatauon. Kuvauslaurantait olivat meille teknistaiteellisen tiimin jäsenille kuuden tunnin työpäiviä. Soittajat selvisivät noin tunnin mittaisella mukana ololla ja keskittymisellä. Muille opettajille kuvauksiin osallistuminen oli vapaaehtoista, ei välttämätöntä.

Ainoa yllättävä takaisku tässä vaiheessa tuli puhaltajien säestäjän liukastuttua jäisellä pihalla kuvauspäivää edeltävänä iltana niin pahasti, että vasemman käden kämmenpöytä oli kipeä ja turvoksissa vaikeuttaen soittoa. Urhoollisesti tyttö suoritti osuutensa ja kuvauksessa jätettiin luonnollisesti vasemman käden lähiotot tekemättä. Äänitehän oli onneksi jo tallennettu, nyt piti vain demonstroida soittoa.

Tammikuun toisella viikolla aloitin lintukuvien ja -äänien hankkimisen. Alustava tieto lintukuva.fi- sivuston hinnoittelusta osoittautui osin harhaanjohtavaksi, joten päätin etsiä edullisempia vaihtoehtoja. Sähköpostikysely tuotti tulosta. Turkulainen Jorma Tenovuo, yksi Suomen johtavista lintukuvaajista kiinnostui projektistamme niin, että lupasi kuvat käyttöömmme ilmaiseksi. Yksi kappale valmista DVD:tä riitti hänelle korvaukseksi. Google-hakukonetta käyttäen löysin vielä toisen mielenkiintoisen lintusivuston, Kultasointu Oy:n. Firman omistajalta Lauri Hallikaiselta saimme

veloituksetta lintujen äänet. Sovimme, että yhtiön tekijänoikeudet mainitaan tallenteella ja hänelle lupasimme toimittaa korvaukseksi ja kiitokseksi viisi kappaletta valmista DVD:tä.

Muutamia päiviä kuvausten jälkeen pidimme seuraavan suunnittelupalaverin Lybeckerin opiston tiloissa. Mukana oli myös av-opiskelijoiden ohjaaja. Katselimme näytteitä kuvatuista otoksista ja totesimme, että materiaali oli täysin editointikelpoista. Suunnittelimme alkutekstitystä, hakemiston eli portaalin rakennetta, lintujen osuuden ja soittoesitysten yhdistämistä ym. editointiin liittyviä asioita. DVD:n loppuun tulevien tekstien pääkohdat kirjattiin muistiin myöhemmin täydennettäväksi. Keskustelimme myös lintukuvien ja -äänien formaateista ja lähetystavasta. Sovimme, että tytöt valitsevat Tenovuon kuvagalleriasta sopivimmat kuvat, lähettävät niiden koodit minulle ja minä huolehdin siitä, että materiaali tulee heidän käyttöönsä mahdollisimman pian. Ohjaava opettaja toivoi, että materiaali saataisiin CD-levyillä. Iloksemme lahjoittajat toimivat edelleen ymmärtäväisessä hengessä, lähettivät CD-tallenteet tavallisena kirjeenä ja neljän päivän kuluttua koko editoitava materiaali oli koossa.

3.3 DVD- tallenteen kansilehti ja monistus

Kuvausten yhteydessä kaikista soittajista otettiin myös still- kuvia tavallisella digikameralla DVD:n portaalia ja kansilehteä varten. Kotelon takakanteen oli alkuperäisen suunnitelman mukaisesti tulossa sisältötietojen lisäksi lyhyt esittely Raahen musiikkiopiston opetustarjonnasta. Kotelon sisään klipseillä kiinnitettävään lisälehteen voitiin painaa laulujen sanat, jotka opettajien olisi helppo kopioida luokan käyttöön.

Saatuani joulukuun alun palaverissa tietää levyjen monistuksen siirtyvän vastattavakseni, aloin tarjouspyyntöjen hankkimisen. Lähetin kyselyn neljään monistusfirmaan, joiden yhteystiedot sain av-ohjaajalta. Tarjousten tultua valitsimme monistuksen tekijäksi edullisimman, Pre Press Data Oy:n Helsingistä. Sadan

kappaleen kopioinnin hinnoittelussa oli yllättävän suuri hajonta, joten kilpailuttaminen oli ehdottomasti vaivan arvoista.

4 POHDINTA

Koko lukuvuodelle ulottunut pitkäjänteinen projekti oli monella tavalla opettava ja avartava kokemus. Muutamia vuosia aiemmin opiskellessani johtamisen erikoisammattitutkintoa, päätoimen ohessa silloinkin, sain esimakua projektin suunnittelusta ja vetämisestä. Silloin kevätlukukaudella 2006 valmistimme Raahen musiikkiopiston, Keskuskoulun 5. musiikkiluokan ja Pekkateatterin yhteisprojektina Ullakolla urkkimassa - musiikkinäytelmän. Tämänkertainen projekti tuli olemaan samalla myös ammattikorkeakoulututkintoon kuuluva opinnäytetyö, mikä lisäsi sen painoarvoa ja haastavuutta. Toisaalta olen tämän projektin kuluessa tuntenut saavani enemmän tukea ja ohjausta. Yhteistyö Lybeckerin kanssa on onnistunut hyvin ja Turun musiikkiakatemian opinnäyteseminaarit ja henkilökohtainen ohjaus ovat tukeneet prosessia huomattavasti.

Toivottavasti lopputulos, Lintujen konsertti- DVD löytää paikkansa musiikkiopistomme soitintarjonnan esittelyn välineenä (Liite 5). Lisäkopioiden ottaminen masterista on mahdollista myös jatkossa, jos tarvetta ilmenee. Mahdoton ajatus ei liene sekään, että videokoostetta välitettäisiin internetin kautta. Tämä vaihtoehto on kuitenkin vasta idean asteella ja vaatii luonnollisesti jatkoselvityksiä toteutuakseen.

Tavoitteena on, että koululaisissa herää kiinnostus akustisten soitinten soittoa kohtaan ja musiikkiopiston pääsykokeisiin tulee paljon uusia innokkaita pyrkijöitä. DVD:n musiikki, joka koostuu valtaosaltaan perinteisten koululaulujen sovituksista tukee toivottavasti omalla panoksellaan seutukunnan koulujen osallistumista 2000-luvulla alkaneeseen vanhojen koululaulujen renessanssiin. Sekä musiikkiopiston opettajilla että esikoulun ja alakoulun opettajilla on käytettävissään oma ainutlaatuinen

persoonallisuutensa ja suuret mahdollisuudet kasvatusasenteellaan edistää oppilaidensa musiikkisuhteen kehittymistä suotuisaan suuntaan (Lilja- Viherlampi 2007 [viitattu 27.11.2008]).

Toivon myös, että opinnäytetyöni kannustaa muitakin musiikkioppilaitosten tulevia ja nykyisiä opettajia heittäytymään rohkeasti projektien tekoon. Vanha sananlasku "Hyvin suunniteltu on puoleksi tehty" kannattaa pitää mielessä projektin aloitusvaiheessa. Projektin varrella ilmenevää vastustustakaan ei pidä säikähtää. Sekin kannattaa jo projektin suunnitteluvaiheessa tiedostaa ja laskea mukaan alkuoletuksiin. Lisäksi on hyvä muistaa, että luova asenne ja rohkeus vievät elämässä eteenpäin, myös musiikin parissa työskennellessä (Kurkela 1997, 396).

LÄHTEET

Laulukirjat ja nuotit

Ahokas, Liisa & Mattson, Ulla (toim.) 1990. Lasten toivelaulukirja. Helsinki: Musiikki Fazer.

Heikkilä, Olli & Toiviainen, Tuula (toim.) 1990. Matin ja Maijan laulukirja. Helsinki: Kokonuotti.

Jääskeläinen, Virve 2007. Sovituksia kahdelle harmonikalle. Ikaalinen: Suomen harmonikkainstituutti [jakaja]. Joutseno: Grafmill.

Kari, Virpi & Huttunen, Pirkko (toim.) 2001. Suomalaisen oma lastenlaulukirja. [Helsinki]: Warner/Chappell Music Finland: Suomalainen kirjakauppa.

Louhos, M. & Nikolajev, A. & Kisel, E. & Natanson, V. & Sretenskaja, N. (toim.) 1982. Venäläinen pianokoulu, osa 1. Toinen painos. Rajamäki: Hellasedition.

Rätsep, Sirje & Mätäsaho, Johanna & Kyllönen, Liisa 1998. Kiitos isä eläimistä: Lastenlauluja eläimistä. Pattijoki: S. Rätsep.

Simojoki, Maija & Ollaranta, Ritva (toim.) 1994. Meidän muksun laulut ja leikit. Helsinki: Otava.

Tschaikowsky, Peter. Jugend- Album opus 39. London: Edition Peters.

Vuoristo, Aapeli (toim.) 1984. Suuri toivelaulukirja, osa 1. Helsinki: Musiikki Fazer. Suuri suomalainen kirjakerho.

Lintuaineistot

Kultasointu [viitattu 10.1.2009]. Saatavissa <http://kotisivu.dnainternet.net/hallilau/>

Tenovuo, Jorma. Birding and digiphotos [viitattu 9.1.2009]. Saatavissa <http://www.jtenovuo.com>

Varesvuo, M. & Peltomäki, J. & Muukkonen, T. & Juvonen, A. & Jännes, H. Lintukuva.fi [viitattu 25.6.2008]. Saatavissa <http://www.lintukuva.fi>

Opetussuunnitelmat

Raahen kaupunki 2004 (päivitetty 2007). Esiopetuksen opetussuunnitelma [viitattu 1.3.2009]. Saatavissa <http://www.raahe.fi/Opetussuunnitelmat>

Raahen kaupunki 2006. Perusopetuksen opetussuunnitelma vuosiluokille 1 - 9 [viitattu 1.3.2009]. Saatavissa <http://www.raahe.fi/Opetussuunnitelmat>

Raahen musiikkiopisto 2004. Opetussuunnitelma. Taiteen perusopetuksen musiikin laaja oppimäärä.

Taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet. Määräys 41/011/2002 [viitattu 1.3.2009]. Helsinki: Opetushallitus. Saatavissa <http://www.musicedu.fi/?mid=33>

Soitinesittelyt

Adley, Neil & Davis, Andrew & Pullinen, Erkki & Pellikka, Maija & Ruders, Paul (toim.) & BBC Symphony Orchestra 1995. Lue ja kuuntele musiikki. CD-levy & kirja. Helsinki: Media kirjat.

Helimäki, Liisa & Lehto, Kirsti & Moberg, Risto (toim.) 1987. Orkesterisoittimet, jaksot 1 - 4/4. Videokasetti.

Pogue, David & Speck, Scott (toim.) 1997. Classical Music for Dummies. CD-ROM & kirja. New York: Emi Classics (USA)

Saha, Hannu & Laitinen, Heikki & Tallari 1988. Vanhat kansansoittimet. Videokasetti.

Muut lähteet

Koivusalo, Mika 2008. Tallennin taskussa. Rondo Classica 12/2008., 52 - 53.

Kurkela, Kari 1997. Mielen maisemat ja musiikki. Kolmas painos. Sibelius-Akatemia. Helsinki: Hakapaino Oy.

Lilja- Viherlampi, Liisa-Maria 2007. Musiikkiterapiasta tiedostamisen väylä ja työvälineitä musiikkikasvatukseen [viitattu 27.11.2008]. Saatavissa <http://www.musiikkiterapia.net/Lilja-Viherlampi.pdf>

Raahen musiikkiopisto

LINTUJEN KONSERTTI, SOITINESITTELY-DVD**Sisältö taulukon muodossa**

soitin	kappale	esittäjät	opettajat	lisätietoja
viulu	Martti Hela: Tiaisen konsertti	Jenni Mankinen Annika Jokitalo (piano)	Ewa Czarnocka Marjatta Strömsholm	sovitus M.S.
sello	M. Jordanski: Laulu töyhtöhyypästä	Venla Sivula Sanna Petäjämaa (piano)	Janne Varis Marjatta Strömsholm	
kontrabasso	Sirje Rätsep: Joutsenet	Jenni-Juulia Käkelä Jenni Lind (piano)	Jari Sipilä Kristiina Tähtinen-Mattila	sovitus M.S.
kitara	Mikael Nyberg: Tiu tau tilhi	Jaana Ilkko Santeri Erkkilä	Kristian Kokko	sovitus Kristian Kokko
10-kielinen kantele ja kantele	Suomal. k.s. Kukkuu kähkönen	Sofia Leskinen Inka Savikoski	Sari Kauranen	sovitus Sari Kauranen
harmonikka	Suomal. k.s. Tikka hakkaa	Susanne Mathlin Jonne Tuhkala	Toni Hämäläinen	sovitus Virve Jääskeläinen
piano	Pjotr Tsaikovski: Leivon laulu	Annika Jokitalo	Marjatta Strömsholm	
huilu	Tapani Arvola: Pääskynen	Anna Peltomaa Liisamari Yrjänä (piano)	Ulla Lehto Marjatta Strömsholm	sovitus M.S.
klarineti	Väinö Hannikainen: Herra Harakka	Martta Peltoniemi Annika Jokitalo (piano)	Jari-Veikko Leppäsalo Marjatta Strömsholm	sovitus M.S.
oboe	Venäl k.s. Lokki	Esa Svala Liisamari Yrjänä (piano)	Jyrki Runsten Marjatta Strömsholm	sovitus M.S.
pasuuna	Suomal. k.s. Kolme varista	Sanna Vilenius Liisamari Yrjänä (piano)	Mika Kaijanen Marjatta Strömsholm	sovitus M.S.

Raahen musiikkiopisto

**RAAHEN
MUSIIKKIOPISTO**

LINTUJEN KONSERTTI, SOITINESITTELY-DVD

Äänitysajat

- ti 18.11. klo 19.00 -20.00 harmonikat
ti 25.11. klo 19.00 -20.00 kitarat
ti 2.12. klo 19.00 - 20.00 kontrabasso ja piano
ti 9.12. klo 19.00 -20.0 klarinetti ja piano, piano
ti 16.12. klo 19.00 -20.00 viulu ja piano
pe 19.12. klo 17.00 -17.30 sello ja piano
la 15.11. klo 12.00 – 17.00 pasuuna ja piano, huilu ja piano, oboe ja piano
la 22.11. klo 12.00 – 13.00 kanteleet

Äänittäminen tapahtuu Keskuskoulun keskisalissa.
Samalla kerralla harjoitellaan myös äänitteen mukana soittoa.

Kuvausajat

la 10.1.09 koko päivä käytössä
pasuuna – huilu – oboe –sello - kontrabasso - kitarat

la 17.1.09 koko päivä käytössä
klarinetti – viulu – piano – harmonikat - kanteleet

Kuvauksetkin suoritetaan Keskuskoulun keskisalissa.
Kuvauksissa soitetaan äänitteen mukana.

Yhteydenotot: 050 321 9291 Marjatta Strömsholm

Hei Lintujen konsertti- DVD:n taiteilijat !

Kiitos kaikille onnistuneista äänityksistä ! Tästä on ilo jatkaa...

Kuvaukset suoritetaan kahtena lauantaina tammikuussa 2009 (10.1. ja 17.1.) Sinun aikasi on _____

Huomioitavaa:

1. Tule Keskuskoululle hyvissä ajoin ennen varsinaista kuvausaikaa (15 min ennen).

2. Pukeudu siististi ja ota mukaan sisäkengät.

3. Kappaleet soitetaan kuvauksissa ulkoa aikaisemmin tehdyn äänitteen mukana (vain pianosäestäjillä nuotit).

Virkistävää joululomaa ja onnea uudelle vuodelle 2009 !

Raahessa keskiviikkona 17.12.08

Marjatta Strömsholm

***Raahen musiikkiopisto
piano-opettaja
projektivastaava***

**RAAHEN
MUSIIKKIOPISTO**

Jos on kysyttävää, soita rohkeasti minulle, 050 321 9291

LINTUJEN KONSERTTI, SOITINESITTELY-DVD

SPONSORISOPIMUS

Raahen musiikkiopisto
Lybeckerin käsi- ja taideteollisuusopisto
Turun musiikkiakatemia
(opinnäytetyöprojekti)

**RAAHEN
MUSIIKKIOPISTO**

SPONSORI _____

TUEN SUURUUS 30 € 50 €

MAKSUTILI Nordea 112635 – 126264 (opinnäytetyö)

DVD valmistuu huhtikuun 2009 loppuun mennessä, jonka jälkeen järjestämme Lintujen konsertti-tallenteen esittelytilaisuuden Raahen opetustoimen kanssa. DVD-levyt jaetaan kaikille Raahen alakouluille ja esikouluryhmille sekä kaikille sen valmistusta tukeneille tahoille.

Kaikkien DVD:n valmistusta tukeneiden nimet ja/tai logot tulevat tallenteen lopputeksteihin ja kansilehteen.

Sopimus allekirjoitetaan kahtena kappaleena (sponsorille ja projektityöryhmälle).

Raahessa _____2009

Lintujen konsertti-
projektityöryhmän puolesta

Sponsorin edustaja

Marjatta Strömsholm

Yhteystiedot:
Marjatta Strömsholm
Raahen musiikkiopisto
työ 08 439 3421
GSM 050 321 9291
e-mail marjatta.stromsholm@raahe.fi